

LEDELSESBERETNING 2021/22

Fremlagt ved Landsgrav Friskoles generalforsamling torsdag den 28. april 2022

I titelsangen på Tina Dickows nyeste album *Bitte Små Ryk* lyder disse ord: *"Bitte små ryk vi ik' tager os af. Et lille stumt nøk, mere hver dag. Det går langsomt, det kommer listende. Vi ser det ik', hvordan vi langsomt mister det, lidt efter lidt, i bitte små ryk, bitte små ryk."*

Med fare for at lægge op til en større forfaldsfortælling, som ellers er noget, der ligger mig meget fjernt, så vil jeg alligevel lade de ord slå tonen an for min ledelsesberetning. For de sidste par år har været nogle usædvanlige svære år, hvor Coronarestriktionerne i alt for lange perioder har svinget sin trælse taktstok over skolens hverdag. Det har været svært at dyrke og styrke det store fællesskab, hvor man kender hinanden på kryds og tværs af klasserne. I bitte små ryk har vi mistet noget af det, som er vores allervigtigste kendetegn som friskole.

På den måde kunne Bagerby ikke have ligget meget bedre. Efter det store smitteudbrud hen over vinteren, bragte dette forår endelig en form for normalitet tilbage til skolen, og vi kunne gennemføre Bagerby, som vi sidste år måtte udskyde. Upåagtet plads til små og store forbedringer, så var det en fantastisk dejlig uge. Essensen summer meget godt op af Klara fra 0. klasse, som i Bagerby News' sidste udsendelse bliver spurgt, om hun glæder sig til påskeferie. Svaret lyder: *"Måske vil det være lidt ærgerligt at sige farvel til Bagerby, for der har man fået lidt flere venner, end man havde regnet med."*

Når vi ryster eleverne sammen på kryds og tværs, så kan vi mærke, at vi ikke bare er 0. klasse, 1. klasse, 2. klasse osv., men vi er Landsgrav Friskole. *"Fællesskab fødes, når jeg bli'r til os"*, som I ved. Kigger man ind i en uge som Bagerby, er der måske ikke meget, som kan genkendes som undervisning. Men børn lærer jo også i andre rammer end dem, der ligner normal klasseundervisning. Som friskole er det vores forbandede pligt at insistere på, at uger som Bagerby er betydningsfulde og givende. Ord som glæde, leg og fantasi skal også have lov at fylde i børns skoletid – og i Bagerby så vi en masse glade børn, der var helt med på at *"nu legede vi lige, at vi var et minisamfund"*. Vi ved, at børnene tager Bagerby med i rygsækken som et af de allerbedste minder fra deres skoletid på Landsgrav, og det alene er grund nok til, at vi holder fast i traditionen.

*

I starten af marts måned udkom Sundhedsstyrelsens tilbagevendende rapport om danskernes sundhed. Den viste, at andelen, der har en lav score på den mentale helbredsskala, er steget i alle aldersgrupper, men med en kraftig stigning siden 2017 blandt mænd og kvinder i alderen 16-24 år. Også blandt børn i folkeskolealderen oplever flere et dårligt mentalt helbred, viser en undersøgelse fra Vidensråd for forebyggelse fra 2020. Det er bekymrende og det er alvorligt, og selvom størstedelen af vores børn og unge sådan set har det rigtig godt. Som skole, som forældre og som samfund bliver vi nødt til at forholde os til sådan en udvikling.

Jeg ved godt, at der er mange komplekse grunde til, at det ser sådan ud, men en lille del af årsagen skal måske findes i, at vi – i bitte små ryk – har set en udvikling, hvor legens og fantasiens plads i børnenes skolehverdag har været i fare for at forsvinde. Eller i hvert fald blive hensat til frikvartererne.

For nogle år siden stødte jeg på ordet "mellemrumspotentialisering". Det gik blandt andet ud på, at man skulle undersøge, hvordan man kunne bruge mellemrummene i skoledage – altså frikvartererne – til at optimere børnenes læring. Den tilgang, hvor man hele tiden leder med lys og lygte efter, hvordan man kan hoppe højere, løbe stærkere, dykke dybere, har præget store dele af den danske skolepolitik i alt for mange år – heldigvis blæser der nye vinde for tiden. For der er ikke meget plads til Bagerby, leg og fantasi i en verden, hvor man opfinder ord som mellemrumspotentialisering. Jeg er dog overbevist om, at lige netop leg og fantasi er noget af det, som vi skal stå vagt om, hvis vi skal vende den bekymrende udvikling ift. børn og unges mentale helbred.

*

Hvad kan vi ellers gøre? Et af de politisk fremførte forslag var straks, at der skal uddannes flere skolepsykologer. Et andet forslag hørte jeg fra nogle elever i udskolingens i en livskundskabstime: De ønskede simpelthen et fag, der hed mental sundhed. Forslaget tog afsæt i deres egne oplevelser og behov, og for mig var det lige dele tankevækkende og trist. Jeg forsøgte derfor at udfordre gruppen lidt ved at spørge dem, om de ikke i stedet kunne prøve at udtænkte en drømmeskole, som simpelthen overflødiggjorde faget mental sundhed? For det er vel egentlig det, der er opgaven. At prøve at kigge lidt bagom den triste udvikling i stedet for at prøve lappe sammen, når skaden er sket. Har vi egentligt skabt en hverdag, en skole, en barndom og et ungdomsliv, som er sundt at være i?

Flere skolepsykologer kan såmænd være godt nok, men det løser næppe problemet med dårligt mentalt helbred blandt børn og unge. Undervisning i mental sundhed i skolen, tja... Med al ære og respekt for elevernes forslag, som kom fra et godt hjerte, så er jeg er ikke den store fan af den idé, at vi kan fikse alverdens udfordringer i samfundet ved at indføre nye fag i grundskolen. Tværtimod risikerer vi at skubbe yderligere til de unges mentale helbredsproblemer, hvis vi på den måde lader skolens indhold styre af behovet for at løse forskellige samfundskriser. Jo mere vi lægger på, jo mere øger vi det usunde pres på de unge, som ind i mellem godt kan få den fornemmelse, at de som 16-årige skal stå klar til at løse klimakrisen, flygtningekrisen, sundhedskrisen og alverdens andre kriser samtidig med, at vi gør det til deres eget ansvar at have et godt mentalt helbred.

Så måske er det, som vi skal gøre, at rette blikket et helt andet sted hen, nemlig imod pædagogikken og mod det, som en skole egentlig er. Det siger folkeskolelærer og debattør Mette Frederiksen noget klogt om i Politiken den 21. marts i år. Her går hun i rette med det, som hun oplever som en mere og mere individualiseret skole, hvor børnene hele tiden lærer at rette blikket mod sig selv og deres egen læring. Hun skriver:

"Det er sat på spidsen, men børn bliver syge af hele tiden at kigge på sig selv. Det, skolen egentlig handler om, er jo at lære dem at løfte blikket. Kigge ud på den verden, de ikke kender endnu, og det kan man kun, hvis man har lært, at hele livet ikke kun handler om at kigge på sig selv (...)

Det er sværere for langt flere børn og unge mennesker i dag at være i et ubehag end for 15-20 år siden. Jeg oplever, at flere tager faglige nederlag eller kommentarer i et børnefællesskab tungt og personligt. Det må helst ikke gøre ondt eller være ubehageligt at lære noget eller indgå i fællesskabet (...)

Pædagogikken handler om, hvordan man skiller sig ud fra andre, men også i høj grad om, hvordan man ligner andre. Den kan få børnene til at løfte blikket ind og ud igen – hele tiden med et fokus på et fælles tredje, som i skolen findes i fagene – og derfor balancerer den i modsætning til psykologien mellem 'mig selv' og 'de andre'. Den lærer børnene nysgerrighed ud over sig selv og kan give dem lyst til at beskæftige sig med noget i verden, der ligger uden for deres egen næsetip.

Det har afgørende betydning for den enkeltes liv, ligesom det er fundamentet for vores demokrati. At kunne se andet end sig selv. I skolen skal vi, i samarbejde med forældrene, være opmærksomme, lige fra børnene træder ind i klassen, på at finde den rette balance mellem individ og fællesskab."

I dette skoleår har vi valgt at kaste opmærksomhed på begrebet fællesskabende didaktikker, hvor pointen er, at man netop ikke skal betragte trivselsarbejdet som en isoleret størrelse, men noget der hele tiden finder sted i kraft af det faglige fællesskab og måden, vi tilrettelægger undervisningen på. I marts måned var vi afsted på pædagogisk weekend, og her arbejdede vi videre med fællesskabende didaktikker med udgangspunkt i nogle kollegaobservationer af prøvehandlinger i undervisningen. Det er noget, som vi vil fortsætte med i det kommende skoleår, for vi bliver kun dygtigere, hvis vi løbende sørger for at have en fagligt kvalificeret samtale om alt det, der sker, når vi træder ind i undervisningsrummet sammen med eleverne.

Til næste år har vi særligt fokus på elevernes deltagelsesmuligheder. Hvilke årsager kan der være til, at nogle elever melder sig ud af det faglige fællesskab? Hvordan kan vi hjælpe dem tilbage igen? Det er noget af det, vi skal blive klogere på sammen.

*

I dette skoleår er der dukket flere og flere dekorerede vægge frem på skolen. Christian har efter kyndige anvisninger svunget malerpenslen med glade farver på indskolingens og mellemtrinnets toiletter, og den kyndige anviser selv – Anne Dorthe hvis nogen ellers skulle være i tvivl – har været i gang i 7. og 8. classes lokaler. Hvorfor nu alle de farver? Farver kan give lys og stemning til et rum, og det har fx været målet i de mørke klasselokaler i overbygningen.

Ifølge vores tilsynsførende Britt skulle en af drengene i 8. klasse have udtrykt lidt blandede følelser over farvebombardementet, som han synes mindede om en enhjørning, der havde kastet op ud over det hele. Ved I hvad? Jeg tænker, at det er lige præcis det, som farverne skal give: Et lille magisk enhjørningedrys af fantasi og farver, der kan stimulere elevernes kreativitet.

Pædagogik er ikke kun det, der sker mellem mennesker. Det finder faktisk også sted helt fysisk i rummene og i bygningerne som en "stedets pædagogik". Det har forstander på den fri lærerskole Rasmus Kolby Rahbek skrevet en hel ph.d.-afhandling om. Man skal simpelthen kunne se, hvad vi er for en friskole, når vi bevæger os rundt i bygningerne. I dag er der mange uddannelsesinstitutioner, som har mistet blikket for stedets pædagogik. Det kan fx være svært at se, om der uddannes lærere, pædagoger, fysioterapeuter, socialrådgivere eller sygeplejerske, når du træder ind på en professionskole. Det er en skam, for en uddannelsesinstitution må gerne emme af ånd, kultur og faglig identitet. Jeg synes vægdekorationerne på vores skole sammen med børnenes kunstværker bidrager meget stærkt til at synliggøre og fremme vores arbejde med at udvikle børnenes kreativitet. Tak til AD for det kunstneriske overblik og de mange gode idéer og til Christian for at udnytte skoleferierne til at få malet flot op rundt omkring.

*

Vi har i dette skoleår været beriget med en masse nye, unge lærere og lærerstuderende samt forskellige vikarer, som på hver deres måde har trukket et stort læs og bidraget til, at børnene har modtaget god undervisning. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi har haft lidt bemandingsmæssige udfordringer i år, både pga. lykkelige og ulykkelige omstændigheder – orlover på den ene side og langtidssygemeldinger på den anden. Derfor har vi haft brug for nogle gode kræfter, der kunne dække ind over længere perioder. I en tid med lærermangel skulle det vise sig ikke at være så let. Så meget desto mere kan vi glæde os over, hvor dygtige unge mennesker vi har fået ansat – ingen nævnt, ingen glemt. Næsten da, for i en ledelsesberetning skylder jeg lige at nævne, at vi midtvejs i dette skoleår kunne tilbyde Frida en fastansættelse, og det er vi svært tilfredse med. Og vi har haft glæden af at kunne ansætte en årspraktikant fra Den Fri Lærerskole, Thure - og det har vi også været svært tilfredse med.

Fælles for alle vores nye lærere og vores vikarer er, at de har ydet en fantastisk indsats, de er vellidte hos eleverne, og så er de tilmed faldet rigtig godt til på lærerværelset. Stor tak til jer!

Jeg hører ofte fra de nye ansigter på lærerværelset, at de oplever en stor hjælpsomhed fra kollegerne, så også stor tak til alle de gamle ansigter, fordi I deler beredvilligt ud af jeres viden og erfaring og i travle perioder tager lidt ekstra opgaver på jer for at få det hele til at løbe rundt. Det har været nødvendigt i år, og jeg er meget taknemmelig for det overskud, som I viser.

Jeg er i årets løb flere gange blevet konfronteret med, at vi har haft et højt vikarforbrug på skolen i det forløbne år. Og ja, ser man på klassernes skema, kan det ind i mellem godt syne voldsomt. Vi er en aktiv skole, og ens barns lærere er ind i mellem på tur med en anden klasse, i færd med at lave projektopgave eller noget andet af alt det, der nu en gang hører sig til. Dertil kommer, at lærerne afvikler feriefridage, omsorgsdage og seniordage.

Kigger vi isoleret på lærernes helt almindelige sygefravær, langtidssygemeldinger frasat, så ligger det d.d. kun på 2% i dette skoleår. Lægger vi barnets første sygedag og Corona-relateret sygefravær oveni lander vi på 4,33%. Det er et relativt lavt tal, årets udfordringer taget i betragtning. For mig bevidner det blandt andet, at vi har en god, stabil og pligtopfyldende lærergruppe, som trives med deres arbejde.

På baggrund af forårets MUS kan jeg da også konkludere, at der er stor tilfredshed med at være ansat på Landsgrav Friskole. På spørgsmålet "Jeg er glad for at tage på arbejde og oplever at være motiveret og engageret" lander svarene gennemsnitligt på 3,7 på en skala fra 1-4, hvor 4 er det højeste. Det kan vi kun være tilfredse med. Vi skal også være bevidste om, at det netop er denne arbejds glæde det hele står og falder med. Det siger sig selv, at vi ikke altid kan lykkes hele vejen rundt, men så skal vi i det mindste enige om at gøre os umage med at få løst de udfordringer, der er. For vi kan ikke være tydelige og nærværende i mødet med børnene, hvis vi ikke grundlæggende er glade for at træde ind ad døren om morgenen. Skolens forældre har en stor andel i den arbejds glæde, som de ansatte føler. Et godt og tæt samarbejde præget af tillid og respekt for hinandens roller i barnets liv, er med til at gøre en kæmpe forskel for skolens lærere og pædagoger.

*

Som altid kommer min beretning mest til at handle om børn, om lærere og om undervisningen – og det tænker jeg også er rimelig nok, nu hvor vi er en skole, så de øvrige faggrupper må bære lidt over med mig. Men Landsgrav Friskole består jo trods alt også af en velfungerende SFO, hvor både de unge og de lidt ældre pædagoger og medhjælpere hver dag sørger for, at der er så rart at være, at børnene næsten ikke vil hjem.

Jeg ved, at de voksne også er svært glade for at være der. Tak til hele SFO-holdet med Jørgen i spidsen! Det er rigtig rart, at vores samarbejde i skole og SFO er tæt i det daglige, og at I også er en del af livet på lærerværelset. I ser børnene i nogle helt andre sammenhænge og derfor er jeres perspektiver ofte med til at tegne nogle mere helstøbte billeder af børn og klasser, når vi vender dem på teammøderne.

*

Slutteligt vil jeg som altid sige tak for samarbejdet til alle på skolen – børn, forældre, lærere, pædagoger, vikarer, sekretær, pedeller og ledelsesteam. Tak for indsatsen og det store engagement og ikke mindst den konstruktive dialog, når tingene indimellem er svære.

Tak til bestyrelsen for gode debatter og grundige beslutningsprocesser i årets løb. Særlig tak til dig, Martin for samarbejdet de seneste 8 år, hvor du har siddet i bestyrelsen. Jeg har værdsat dine altid ærlige, nuancerede og reflekterede holdninger, ofte med et lidt anderledes twist, hvor tingene bliver anskuet fra nye vinkler. Du har ydet en stor indsats igennem de 8 år og også budt ind med din faglighed under byggeriet – det var guld værd. Bogstavelig talt. God vind fremover.

Til sidst synes jeg også, at det skal have en plads i denne beretning, at Birte og Asger stopper til sommer. Birte skal på pension og Asger skal være naturplejekonsulent, som I ved. I får selvfølgelig begge en masse pæne ord med på vejen ved skoleårets afslutning, så i denne beretning skal blot lyde, at I er nogle kolleger og lærere, som vi værdsætter højt, og som vi kommer til at savne på Landsgrav-holdet. Tak for jeres store indsats og tillykke med jeres beslutning om at tage et nyt skridt i livet. For Birtes vedkommende et skridt ud af arbejdsmarkedet. Det er 8 år siden, at vi sidst har sendt nogen på pension, men skuer man lidt ud over personaleflokkens afslører de grå hårtoppe, at vi nok skal vænne os lidt til den situation i den kommende år-række. Vi sender Birte godt afsted med en lille reception sidste skoledag i forlængelse af Landsgrav-legene – mere info følger, men noter jer lige denne dato.

Tak for ordet.

Patrizia Guastella Lindstrøm, april 2022